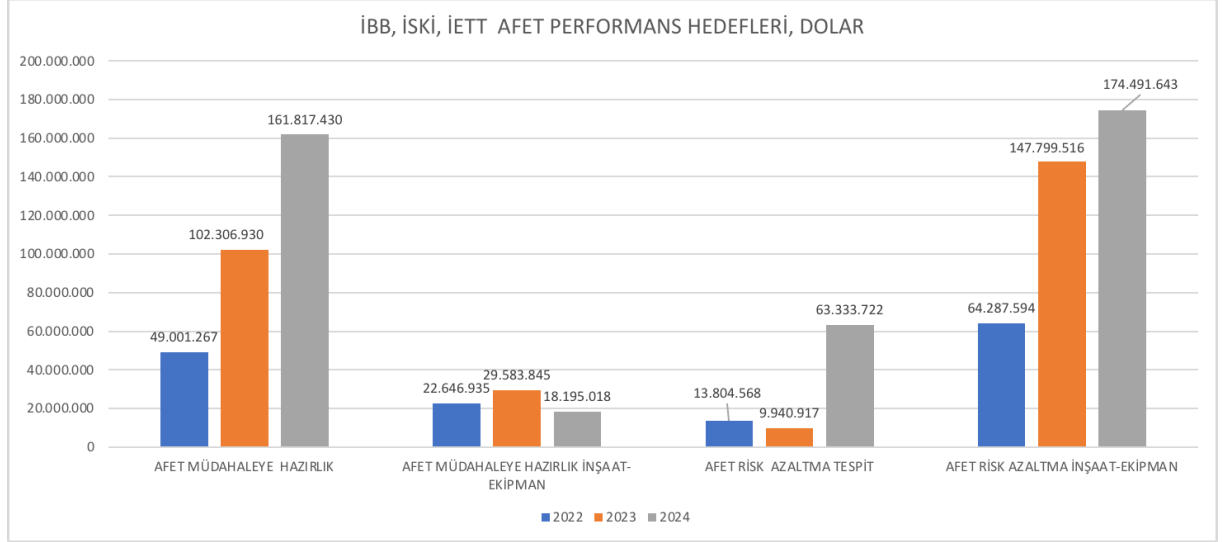

EK:

BÜYÜKŞEHİRLER BAZINDA BİR İNCELEME

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

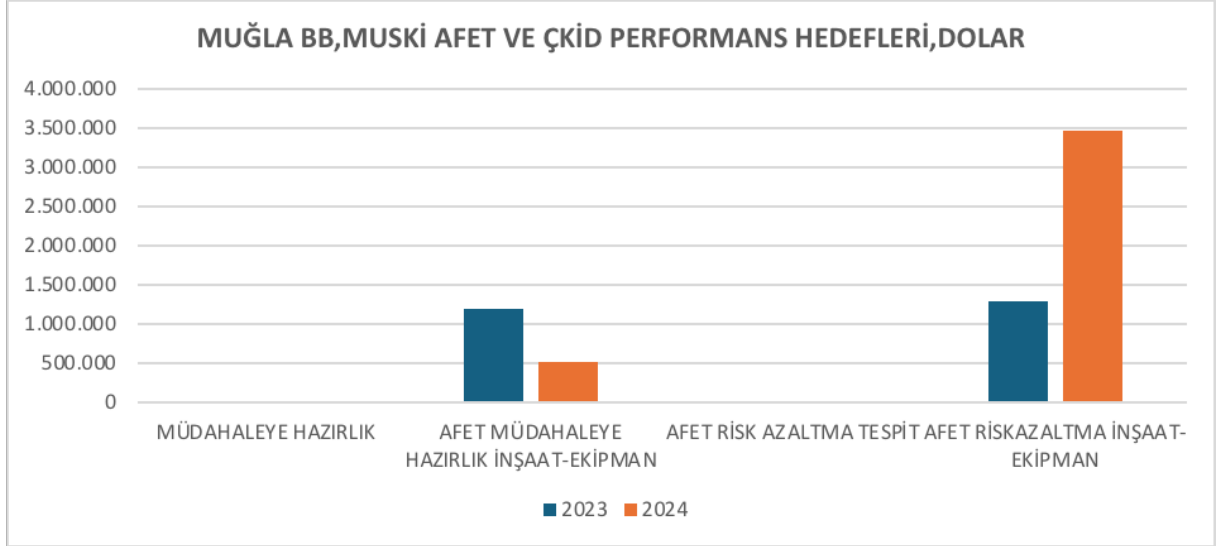
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi 29 büyükşehir arasında afet hedefleri için en yüksek bütçe ayıran büyükşehirdir. 29 büyükşehirin afet hedefleri bütçesinin % 55'i İstanbul tarafından bütçelenmiştir.
- İstanbul ve İSKİ'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022-2024 yılları arasında dolar cinsinde toplam 149,7 milyon dolardan 289,6 milyona yükselmiştir.

- Çizimde görüldüğü gibi İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afete müdahale ve hazırlık için ve risk azaltma inşaat-ekipman için önemli bir bütçe ayırmaktadır. 2022-2024 yılları arasında, afet müdahaleye hazırlık (49 milyon dolardan 162 milyon dolara) ve risk azaltma-tespit (14 milyon dolardan 63 milyon dolara) alanlarındaki artışlar dikkat çekicidir.
- Afet müdahaleye hazırlık alanında bütçesi artış gösteren hedef “afet ve acil duruma yerinde müdahale çalışmaları”dır.
- Risk azaltma tespit alanında ise “riskli yapı, altyapı yenilemelerine yönelik analiz ve tespit çalışmaları” hedefi için ayrılan bütçede 2022-2024 yılları arasında ciddi artış görülmektedir.
- Risk azaltma, inşaat-ekipman hedefi ise 2022 yılında 64 milyon dolar iken 2024 yılında 175 milyon dolara çıkmıştır. Alt hedefler içinde ise “kentsel dönüşüm ve dere ıslahı” hedeflerinde artış olduğu anlaşılmaktadır. 175 milyon dolar olan risk azaltma inşaat-ekipman harcamasının 89 milyon doları kentsel dönüşüm 74 milyon doları da dere ıslahı ile ilgilidir.

MUĞLA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

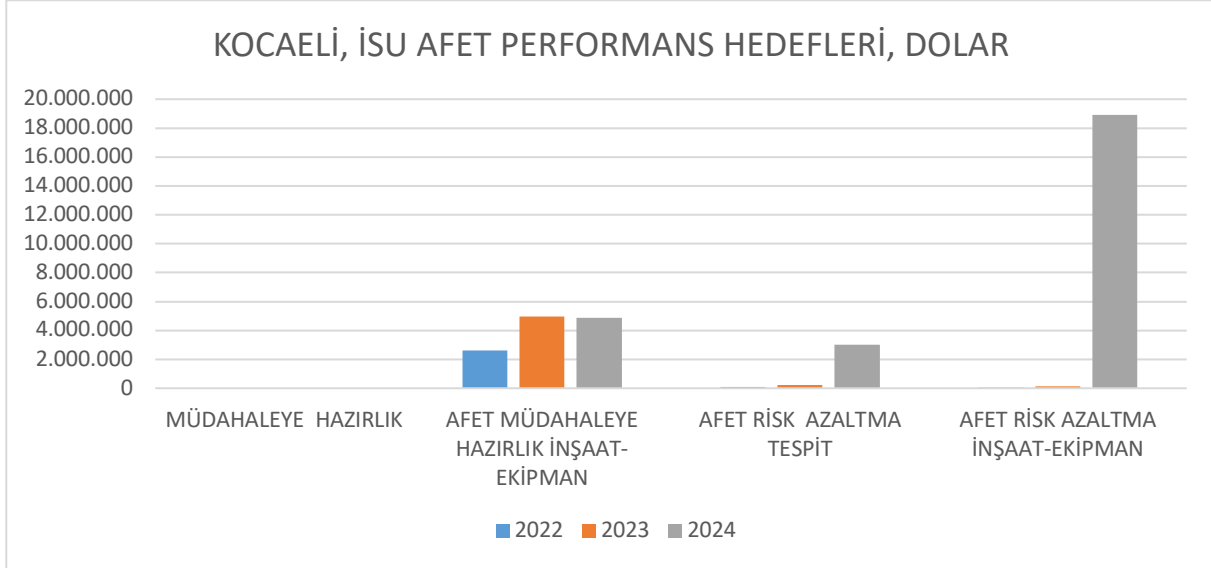
- Muğla Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, 29 büyükşehir arasında afet hedefleri için ayırdığı bütçe bakımından 18. Sıradadır. Halbuki Muğla 1. derece deprem bölgesinde olan bir büyükşehirdir.
- Muğla ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2023-2024 yılları arasında dolar cinsinden toplam 2,4 milyon dolardan 4 milyon dolara yükselmiştir.

- Çizimde görüldüğü gibi Muğla Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, afet müdahaleye hazırlık ve risk azaltma tespit için hiç kaynak ayırmamaktadır. 2023-2024 yılları arasında, afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman için ayırdıkları kaynak azalma göstermiştir. Risk azaltma inşaat-ekipmanda ise önemli bir bütçe artışı görülmektedir.
- Risk azaltma inşaat-ekipman alanında “dere islahı” hedefi için bütçe ayrılmıştır.
- Afet mühadale inşaat-ekipman alanında ise sadece “itfaiye malzemesi alımı” yer almaktadır.
- 1. derecede deprem bölgesinde olan Muğla Büyükşehir Belediyesi’nde itfaiye malzemesi alımı dışında depreme müdahale ve risk azaltma ile ilgili ayrılmış hiçbir kaynak bulunmamaktadır.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

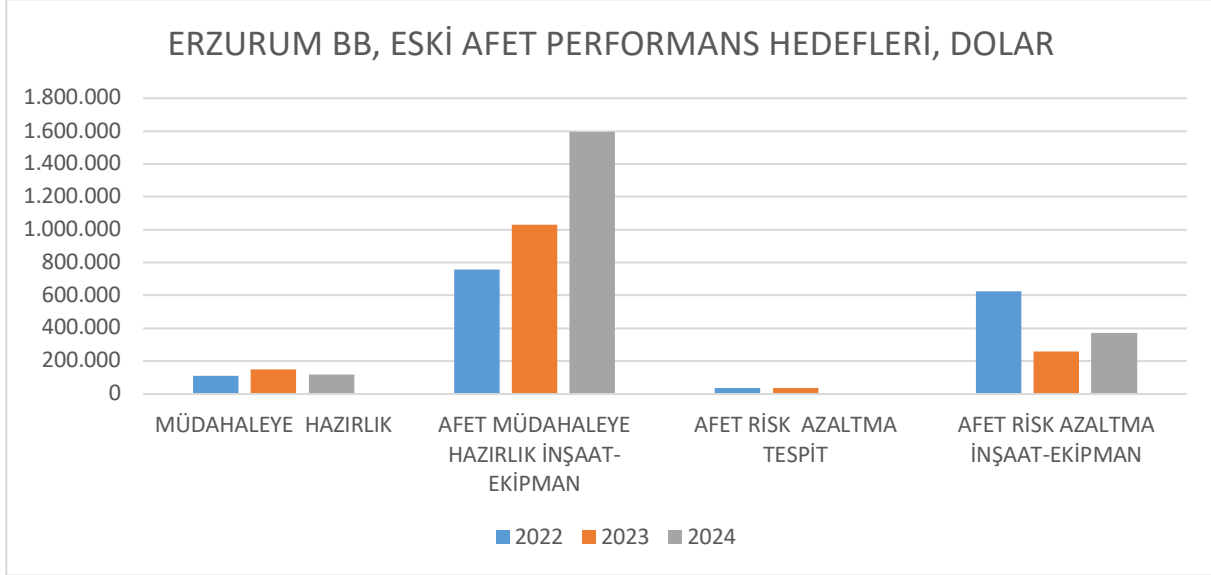
- Kocaeli ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022-2024 yılları arasında dolar cinsinden toplam 2,7 milyon dolardan 26,7 milyon dolara yükselmiştir.

- Çizimde görüldüğü gibi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman için ve risk azaltma inşaat-ekipman için önemli bir bütçe ayırmaktadır. 2022-2024 yılları arasında, afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman (2,5 milyon dolardan 4,8 milyon dolara) ve risk azaltma inşaat ekipman (53 bin dolardan 18,9 milyon dolara) alanlarındaki artışlar dikkat çekicidir.
- Bunun yanında afet müdahaleye hazırlık için bütçe 2022-2024 yılları arasında sıfırdır. Afet risk azaltma tespit ise 86 bin dolardan 3 milyon dolara yükselmiştir.
- Afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman alanında en çok bütçe ayrılan hedef “afet koordinasyon yapım merkezi faaliyetleri”dir.
- Risk azaltma tespit alanında ise 2023 yılında en yüksek bütçe “ağır ve orta hasarlı yapılar, metruk binalar ile ilgili her türlü iş ve işlemlerin yapılması” (192 bin dolar) olurken 2024 yılında “zemin etüt ve araştırmalarının yapılması” (1 milyon dolar) olmuştur.
- Risk azaltma inşaat-ekipman alanında alt hedefler içinde ise “kentsel dönüşüm ve gelişim alanı kamulaştırmaları” ve “taşkınların önlenmesi için ihtiyaç duyulan altyapı çalışmalarını yapmak” hedeflerinde artış olduğu anlaşılmaktadır. 18,9 milyon dolar olan risk azaltma inşaat-ekipman harcamasının 9,2 milyon doları kentsel dönüşüm, 9,6 milyon doları da dere ıslahı ile ilgilidir.

ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

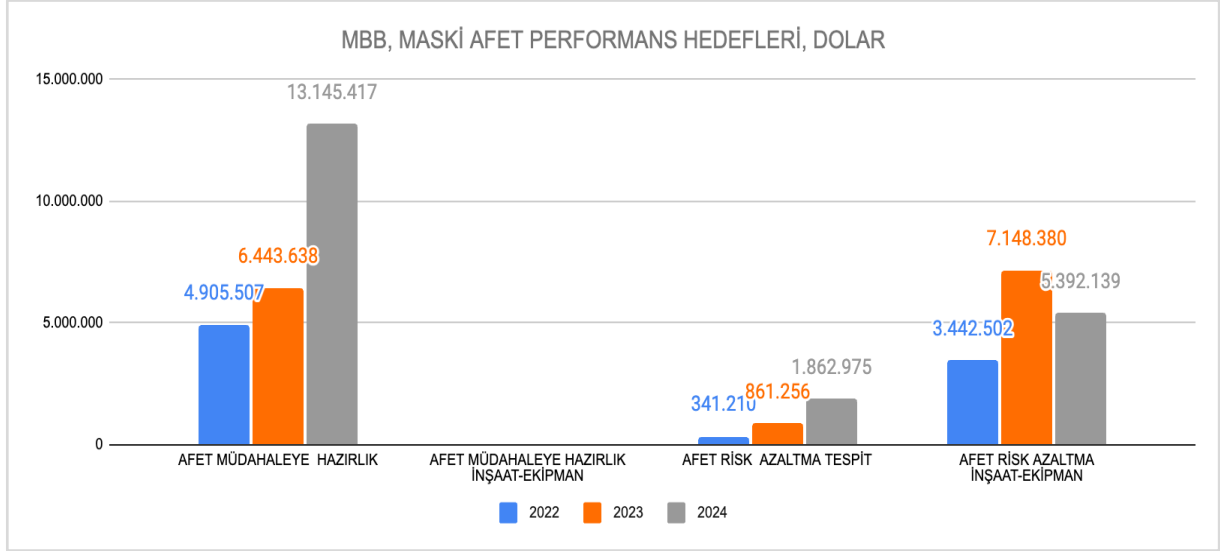
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi 2. derece deprem bölgesinde yer alır.
- Erzurum ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022-2024 yılları arasında dolar cinsinden toplam 1,5 milyon dolardan 2 milyon dolara yükselmiştir.

- Çizimde görüldüğü gibi Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, afet müdahale ve hazırlık inşaat-ekipman için önemli bir bütçe ayırmaktadır. 2022-2024 arasında, afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman (757 bin dolardan 1,5 milyon dolara) artışı dikkat çekicidir.
- Diğer yandan diğer üç kalemde azalma veya düşüş yaşanmıştır. Belediyenin sınırlı kaynaklarını diğer kalemlerden alarak bir kaleme aktardığı görülmektedir.
- Afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman alanında en çok bütçe ayrılan hedef “gelişen teknolojiye uygun itfaiye teşkilatlarının araç ve ekipmanlarını yenilemek”tir.
- Risk azaltma tespit alanında ise 2023 yılında en yüksek bütçe “imar planlarına esas jeolojik etütleri yapmak” (37 bin dolar) olurken 2024 yılında bu bütçe sıfırdır.
- Risk azaltma inşaat-ekipman alanında alt hedefler içinde ise “gecekondu ve çarpık yapılaşma ile mücadele etmek” hedefinde artış olduğu anlaşılmaktadır.

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Manisa ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022-2024 yılları arasında dolar cinsinden toplam yaklaşık olarak 8,7 milyon dolardan 20,4 milyon dolara yükselmiştir.

- Çizimde görüldüğü gibi Manisa Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afet müdahaleye hazırlık ve risk azaltma inşaat-ekipman için önemli bir bütçe ayırmaktadır. 2022-2024 yılları arasında afet müdahaleye hazırlık alanındaki artış (4,9 milyon dolardan 13,1 milyon dolara) dikkat çekicidir. Diğer yandan afet risk azaltma inşaat-ekipman kategorisinde görülen istikrarsız değişim bu alanda önümüzdeki yıllarda artış yapılması gerektiği izlenimini vermektedir. Bunların dışında afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman kategorisi altında son 3 yılda belirlenmiş bir bütçe olmaması bu kapsamda geleceğe dair değerlendirilme yapılması gerekliliğini düşündürmektedir.
- Afet müdahaleye hazırlık alanında bütçesi artış gösteren hedef “yangın ve kazalara müdahale kapasitesinin artırılması ve etkin itfaiye hizmetlerini sürdürmek”tir.
- Risk azaltma tespit alanında 2024 yılında görülen artış “toplumda afet riskleri farkındalığını arttırmak ve önleyici tedbirleri yaygınlaştırarak afetin olumsuz etkilerini azaltmak” hedefi için ayrılan bütçeden kaynaklanmaktadır.
- Risk azaltma inşaat-ekipman hedefi ise özellikle 2023 yılında ciddi bir artış göstermiştir ancak 2024 yılında tekrar düşmüştür. Bu bağlamda 2023’teki artış büyük ölçüde “afet öncesi çalışmalar doğrultusunda içme suyu altyapı tesislerinin temizlik, bakım ve onarım faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi” hedefinden (2022’de yaklaşık 3 milyon dolardan 2023’te 5 milyon dolara) kaynaklanmıştır. Ayrıca “kentsel dönüşüm alanları belirleyerek yerinde, sürdürülebilir, adaletli ve katılımcı projeler üretmek” hedefi için de hatırı sayılır bir artışın (2022’de yaklaşık 83 bin dolardan 2023’te 955 bin dolara) gerçekleştirildiği söylenebilir. Diğer yandan bu kategori altındaki harcamaların büyük çoğunluğu su ile ilgili afetler veya afetlerin su boyutuyla ilgili olarak yapılmaktadır.

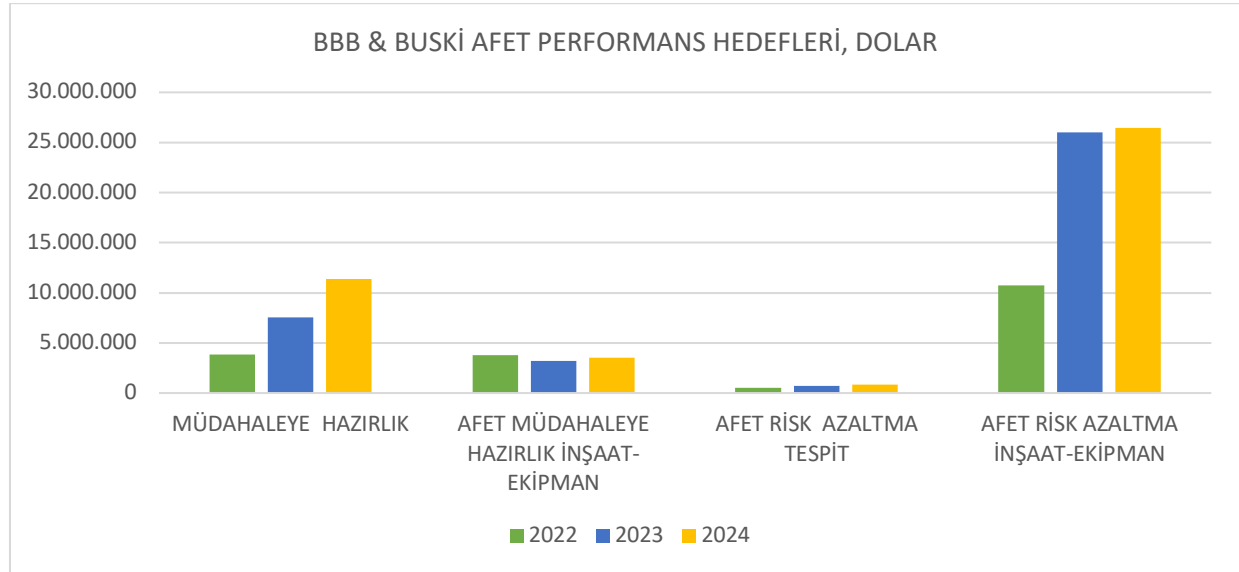
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi 2024 yılı performans hedefleri incelendiğinde, afet bütçelerinde yıllara göre artış olduğu görülmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi performans hedefleri dolar cinsinden afet bütçeleri incelendiğinde, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem sonrası 2024 yılı afet bütçesinin, deprem öncesi yapılan 2023 afet bütçesine göre %12,5 oranında arttığı görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Bursa Afet Performans Hedefleri, USD (2022-2024)

KOD	AFET PERFORMANS HEDEFLERİ	2022	2023	2024
AFMÜ1	Müdahaleye Hazırlık	3,828,331	7,573,704	11,404,333
AFMÜ2	Afet Müdahaleye Hazırlık İnşaat-Ekipman	3,781,207	3,219,625	3,503,152
AFRA1	Afet Risk Azaltma Tespit	501,019	717,798	855,152
AFRA2	Afet Risk Azaltma İnşaat-Ekipman	10,767,338	25,988,571	26,425,182
TOPLAM		18,877,895	37,499,698	42,187,818

- Çizimde de görüldüğü gibi Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, afet risk azaltma inşaat-ekipman ile afet müdahaleye hazırlık için bütçesinin %89,7'lik bir kısmının ayırmıştır.

Şekil 1. BBB ve BUSKİ Performans Hedefleri (2022-2024)

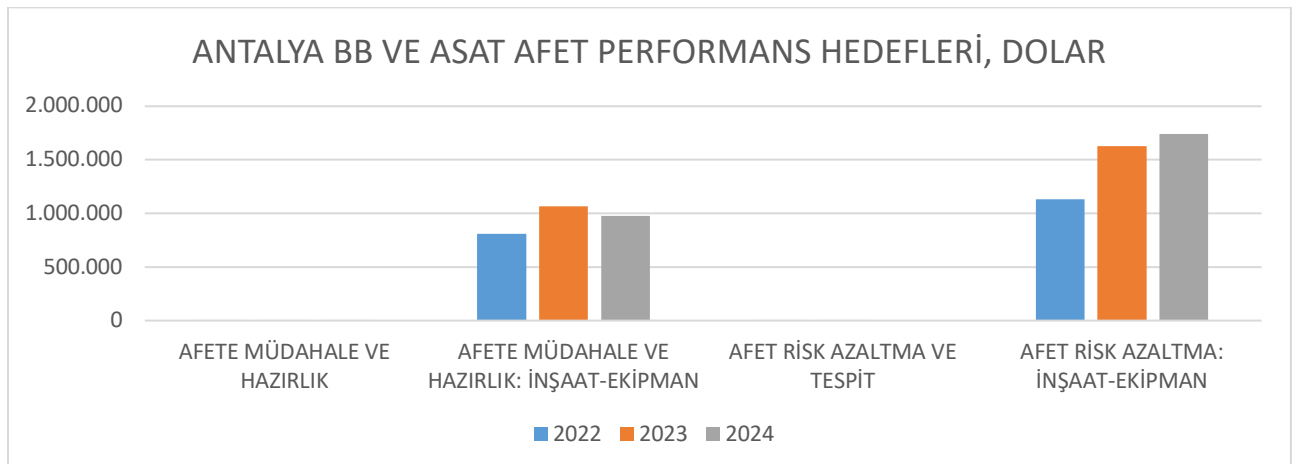
- Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin 2024 yılı ÇKİD bütçesinin toplam performans hedefi bütçesi içerisindeki payının 2023 yılına göre %10,3 arttığı görülmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin 2024 yılı afet bütçesi ise 2023 yılına göre %24,4 oranında azalmıştır. Günümüzde iklimsel afetlerin arttığı dikkate alındığında bu konudaki bütçelerin önemli oranlarda arttırılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Su Kanalizasyon İdaresi 2024 yılı ÇKİD bütçesinin toplam performans hedefi bütçesi içerisindeki payı ise bir önceki seneye göre %44 oranında azalmıştır. Ülkemiz yarımada olmasına rağmen su kıtlığı riski ile karşı karşıyadır. Bu nedenle özellikle su verimliliğini arttırmak için yapılan çalışmaların ve verilen bütçenin de artış göstermesi beklenmektedir.

ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Antalya Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin 2023 depremleri sonrasında hazırlanan 2024 Performans Programları incelendiğinde, afet bütçelerinde beklenenin aksine bir düşüş dikkat çekiyor.
- Su Kanalizasyon İdaresi'nin 2022 ve 2023 yıllarında yüzde 0'a yuvarlanabilecek kadar minimal olan afet bütçesi, 2024 yılında gerçek anlamda 0 TL'ye inmiştir.
- Antalya'nın enflasyondan arındırılmak için dolara endekslenmiş afet bütçelerini incelediğimiz zaman, deprem sonrası planlanan 2024 afet bütçesinin, deprem öncesi yapılan 2023 afet bütçesine neredeyse eşit olduğunu görüyoruz. Aşağıdaki tabloda, 4 kategorinin 3'ünde Su Kanalizasyon İdaresi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin toplam 2024 afet hedeflerinin 2023'e göre düştüğü görülmektedir.

ANTALYA BB VE ASAT AFET PERFORMANS HEDEFLERİ, US DOLAR				
		2022	2023	2024
AFMÜ1	Afete Müdahale ve Hazırlık	3.111	3.842	3.030
AFMÜ2	Afete Müdahale ve Hazırlık: İnşaat ve Ekipman	810.302	1.065.345	974.242
AFRA1	Afet Risk Azaltma ve Tespit	897	576	0
AFRA2	Afet Risk Azaltma: İnşaat ve Ekipman	1.130.687	1.628.827	1.743.939
Toplam USD		1.944.997	2.698.590	2.721.212

- Tabloda görüldüğü gibi 2024 yılında afet risk azaltma ve tespit verisi sıfıra inmiştir. Detayına bakılınca sebebin, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin hedeflerinde yer alan "afet ve acil durum konusunda bilinçlendirici eğitimler verilmesi", "afet riskleri ve tehlikelerinin analizlerinin yapılması", "teknik kapasitenin geliştirilmesi" ve "afet risk haritalarının hazırlanması" bütçelerinin 2024 yılında 0'a inmiş olmasından kaynaklandığı görülüyor. Depremler sonrasında daha da kritik hale gelen bu kalemlerin planlamada komple kaldırılması şaşırtıcıdır. Yukarıdaki tablonun grafik hali ise aşağıdadır.

- Yukarıda bahsedilen afet bütçelerinin 2024'te azalması, oransal olarak da yaşanmıştır. Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin afet bütçesi, 2022 yılı için Antalya toplam bütçesinin %0,93'ü; 2023 yılı için Antalya toplam bütçesinin %0,85'i; 2024 yılı için ise Antalya toplam bütçesinin %0,56'sı etmektedir.
- 2022, 2023 ve 2024 yıllarının hiçbirinde, Antalya'nın afet bütçesi, toplam bütçenin yüzde birine erişmemiştir.

HATAY BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- 2023 yılında meydana gelen depremlerde en ciddi hasarı alan illerden biri olan Hatay'daki Büyükşehir Belediyesi ile Su Kanalizasyon İdaresinin afet bütçeleri, yaşanan felakete karşı kayıtsız kalacak derecede minimal değişikliklere uğramıştır.
- Hatay Büyükşehir Belediyesi Su Kanalizasyon İdaresi, deprem öncesi ya da sonrası afetle ilgili bir gider belirtmemiştir. Fakat İdare'nin performans programı detaylı hazırlanmadığı için bu veriye ulaşamıyor olabiliriz. Su Kanalizasyon İdaresi'nin 1 milyar TL'yi aşan ve bütçesinin yaklaşık %65'ini oluşturan yeni içme suyu hattı yapımıyla ilgili giderlerinin depremle ilgili olduğunu anlıyoruz. Bu gider, İdare'nin kendi kamu hizmetini görmeye ilişkin yaptığı aktivitelerden olduğu için afetle ilgili sayılmıyor fakat iklim değişikliğine uyumla ilgili olarak ayrıca değerlendireceğiz. Diğer yandan, bu giderin ne kadarının afetlerle ilgili olduğunun deprem sonrası programa eklenmesi beklenirdi. Örneğin, yeni yapılacak su hatlarının depreme dirençli olmasıyla ilgili neler yapılacağı ve bu işlemler için ayrılan bütçe elzem verilerken bulunamamaları, ya depreme dirençle ilgili bir çalışmanın olmadığı ya da bu bilgilerin halka şeffaf olarak rapor edilmediğini akla getiriyor.
- Hatay Büyükşehir Belediyesi afet bütçesi ise belki de tüm rapordaki en şaşırtıcı verilerden biri olarak karşımıza çıkıyor. Hatay afet bütçesinin, Hatay toplam bütçesine oranına bakarak, afet bütçesinin genel bütçedeki yerini enflasyondan bağımsız olarak görebiliriz. Bu bağlamda, Hatay Büyükşehir Belediyesi afet bütçesi, 2022 yılı için Hatay toplam bütçesinin %0,11'i; 2023 yılı için %0,51'i; 2024 yılı için ise toplam bütçesinin %1,16'sı etmektedir.

	2022	2023	2024
HBB Afet Bütçesi TL	2.770.000	32.362.000	102.660.000
HBB Toplam Bütçe TL	2.440.000.000	6.320.000.000	8.850.000.000
HBB AFET/TB %	%0.11	%0.51	%1.16

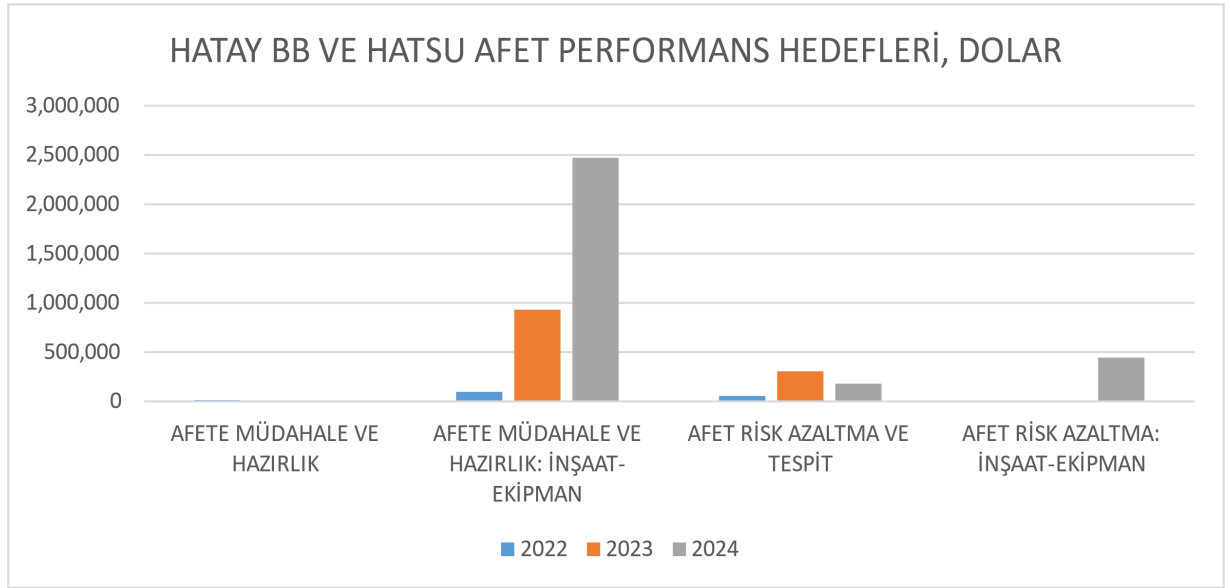
- Hatay Büyükşehir Belediyesi afet bütçesi ise belki de tüm rapordaki en şaşırtıcı verilerden biri olarak karşımıza çıkıyor. Hatay afet bütçesinin, Hatay toplam bütçesine oranına bakarak, afet bütçesinin genel bütçedeki yerini enflasyondan bağımsız olarak görebiliriz. Bu bağlamda, Hatay Büyükşehir Belediyesi afet bütçesi, 2022 yılı için Hatay toplam bütçesinin %0,11'i; 2023 yılı için %0,51'i; 2024 yılı için ise toplam bütçesinin %1,16'sı etmektedir.
- Yukarıda gösterilen Hatay Büyükşehir Belediyesi afet bütçesinin 2024 yılında 102,7 milyon TL olan bütçesinin 81,4 milyon TL'lik büyük kısmı, İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından alınan "mal ve malzeme alımı" ile "kurtarma aracı alımı"nın maliyetidir. Bunların dışında, 15 milyon TL'lik "kentsel dönüşüm projesi çalışması" giderleri var. Bu iki kalem afet bütçesinden düşülünce, geriye 6,3 milyon TL'lik bir bütçe kalıyor ve bu bütçe de "Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile ilgili giderler", "afet ve kazalara karşı eğitim verilmesi" ve "imar planları, harita uygulamaları, jeolojik-jeoteknik etüt işleri" için toplam 3 kaleme ayrılmış. Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin deprem sonrası afetle ilgili bu kadar az kaleme bütçe ayırması bir anlamda endişe vericidir. Örneğin, hem 2023 hem de 2024 yıllarında, Hatay'da çeşitli ilçelerden sel ve taşkın haberleriyle karşılaştık. Ne Su

Kanalizasyon İdaresi ne de Büyükşehir Belediyesi'nin planlarında, sel ve taşkınlarla ilgili bir planlama, proje veya müdahale kalemi ve bunlara ayrılan bütçe yoktur. Evleri temin edilene kadar konteyner kentlerde yaşayan ve zarara daha açık hale gelen insanların spesifik ihtiyaçlarını karşılamaya ilişkin hiçbir hedef Hatay'ın 2024 Performans Programında yer almamaktadır.

- Kritik olan diğer bir nokta ise Hatay Büyükşehir Belediyesi'nin afet bütçesinin çok düşük olmasıdır. Bu durumu açıklamak için bütçeleri dolar bazında gösteren tablo kullanılacaktır zira TL olarak bütçeler artmış gibi görünse de enflasyon sebebiyle ayrılan kaynak azalmış olabilmektedir. Aşağıdaki tabloyu incelerken kıyas olması açısından, 2024 yılında park, bahçe, yeşil alan ile rekreasyon ve hizmet sahalarının bakım ve onarımı için ayrılan bütçe 2,4 milyon dolar olmuştur. Bu miktar, aşağıdaki afet performans hedefleri tablosundaki sadece bir kalemden daha düşük kalmaktadır, diğer bütün kalemlerin çok üzerindedir.

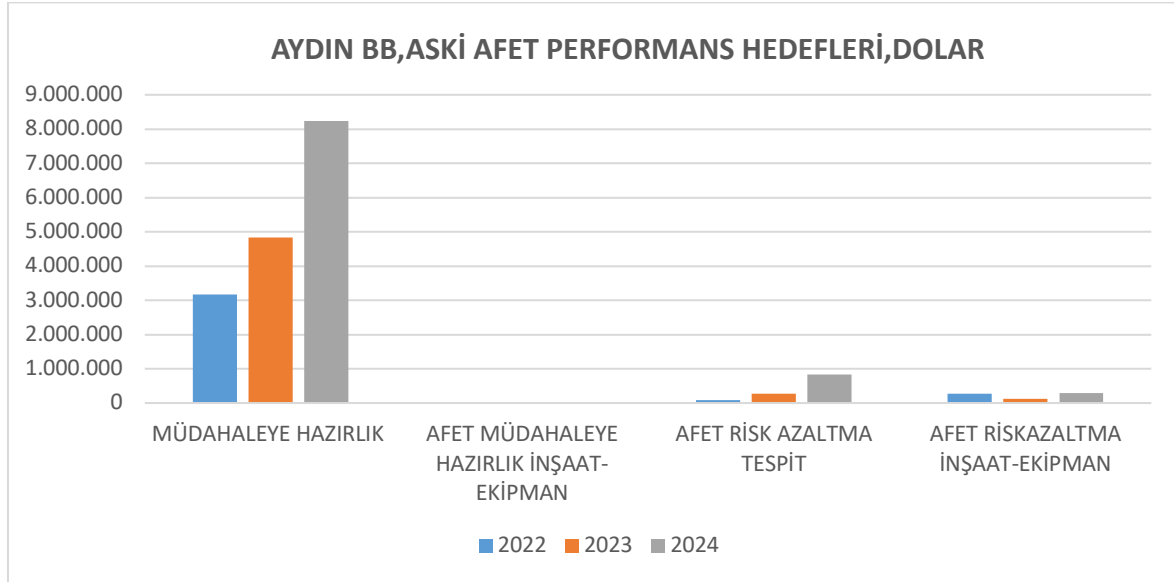
HATAY BB AFET PERFORMANS HEDEFLERİ, US DOLAR				
		2022	2023	2024
AFMÜ1	Afete Müdahale ve Hazırlık	7.179	0	0
AFMÜ2	Afete Müdahale ve Hazırlık: İnşaat ve Ekipman	104.693	933.963	2.465.455
AFRA1	Afet Risk Azaltma ve Tespit	53.842	309.247	190.909
AFRA2	Afet Risk Azaltma: İnşaat ve Ekipman	0	0	454.545
Toplam USD		165.714	1.243.210	3.110.909

- Yukarıdaki tabloya bakarken dikkat edilmesi gereken diğer bir nokta, ana giderlerin inşaat ve ekipman içeren kategorilere gitmesidir. 2024 yılı bütçesinde 2 milyon doları aşan tek kalem zaten daha önce bahsedilen İtfaiye Dairesi Başkanlığı tarafından alınan mal ve malzeme alımı ile kurtarma aracı alımının maliyetidir. Bu masrafı çıkartırsak kalan bütçe 2023 yılı bütçesinin yarısından daha az olmaktadır. Afete müdahale ve hazırlık anlarında, 2024 yılında, inşaat-ekipman dışında hiçbir bütçe kaleminin olmayışı da not edilmelidir. Yukarıdaki tablonun grafik hali aşağıdadır.

AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

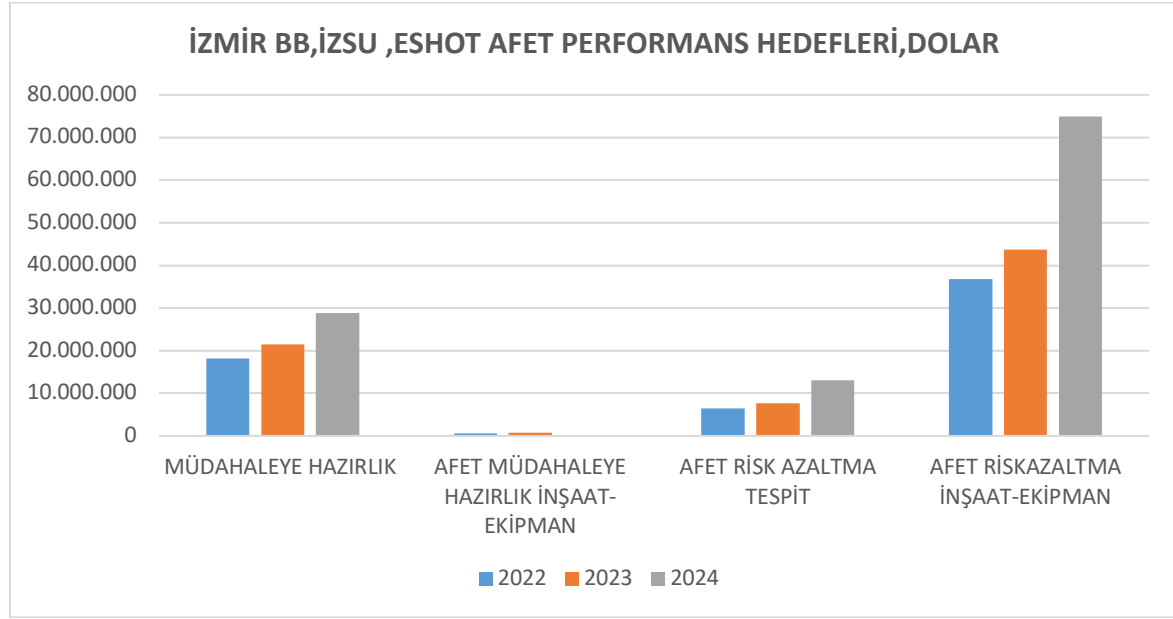
- Aydın 1. derece deprem bölgesi olmasına karşın Aydın Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet bütçesi, incelenen 29 büyükşehir arasında ortalama bir bütçeye sahiptir. 2022-2024 yılları arasında afet bütçesinde afet risk azaltma payı %10'dan 2024 yılında %12'ye yükselirken 2022 yılında afet müdahaleye ayrılan pay %90'dan 2024 yılında %88'e düşmüştür. 2023-2024 yıllarında bütçe dağılımlarına bakıldığı zaman (Tablo2) risk azaltma oranında %50 artış görülmektedir.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi'nin toplam bütçesi içerisinde afete ayrılan bütçe oranına bakıldığında 2022-2024 yılları arasında %6 'da sabit kaldığı görülmektedir.
- Aydın Büyükşehir Belediyesi Performans Programında toplam bütçeden afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022 -2024 yılları arasında 3,5 milyon dolardan 9,3 milyon dolara artış göstermiştir.

- Performans tablosunda da görüldüğü gibi, 2022-2024 yılları arasında afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman hedeflerine hiç bütçe ayırmadığı dikkat çekicidir. Su Kanalizasyon İdaresi performans hedeflerinde de afet hedefleri yer almamaktadır.
- Afet performans hedeflerinde müdahaleye hazırlık, 2022-2024 yılları arasında 3,1 milyon dolardan 8,2 milyon dolara yükselerek en yüksek payı almaktadır. Afet risk azaltma tespit hedeflerinde de 2022-2024 yılları arasında 81,182 bin dolardan 826.818 bin dolara yükseliş görülmektedir. Afet risk azaltma inşaat-ekipman hedeflerinde ise 2022-2024 yılları arasında belirgin bir bütçe artışı görülmemektedir.

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin, 2022 - 2024 yılları arasında dolar bazında afet ile ilgili bütçeleri izlendiğinde 2022 yılında itibaren artış göstermiş ve 2024 yılında toplam bütçenin %13'ünü afete ayırarak, incelenen 29 büyükşehirin afet ile ilgili ayrılan bütçelerinin üzerinde yüksek bir paya sahip olduğu görülmüştür.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet hedefleri için ayırdığı bütçe 2022-2024 yılları arasında dolar cinsinden artış göstererek 61,9 milyon dolardan 117,9 milyon dolar yükselmiştir. Bu kapsamda 2024 yılında, afet müdahaleyi %25 ve afet risk azaltma oranını da %75'e çıkarmıştır.

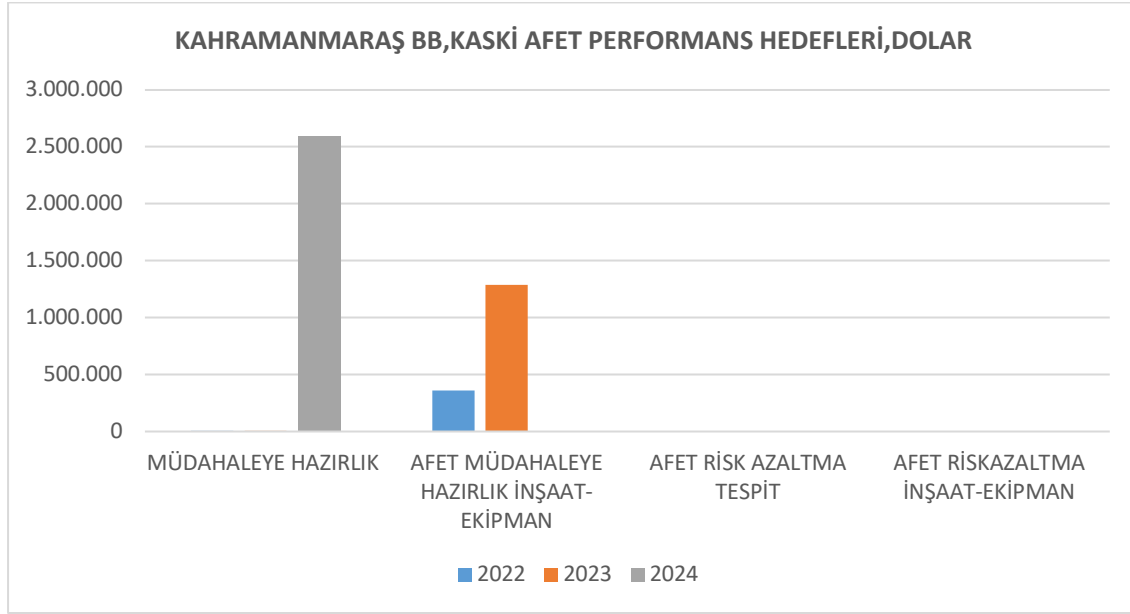

- Performans tablosunda görüldüğü gibi müdahaleye hazırlık, afet risk tespit ve afet risk azaltma inşaat-ekipman hedefleri alt başlıklarında 2022-2024 yılları arasında yükselen bir grafik çizmiştir. Ancak müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman için ayrılan bütçe yok denilecek kadar küçük bir pay oluşturmaktadır.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi afet bütçesinde yer alan imar planları, mikro bölgelendirme, deprem analizleri, jeolojik/jeoteknik etüt faaliyetleri, kentsel dönüşüm, afete karşı binaların güçlendirme ve onarımı, yangın ve acil müdahale, itfaiye arama kurtarma hizmetlerinin alt başlıklarını da içeren faaliyetlerdir.
- İzmir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, afete ayrılan bütçelerin her bir faaliyet alanında bütçe artışını gerçekleştirirse de 2022-2024 yılları arasında beş faaliyet alanında bütçe artışlarının her yıl artırarak yatırım yapıldığı gözlemlenmektedir. “Yapıların bakım oranı” 2022 yılında 10,8 milyon dolardan, 13,9 milyon dolara yükselmiş, “yerleşim alanı inşası (imar)” 15,4 milyon dolardan 41,5 milyon dolara çıkarak en yüksek payı almıştır. “Yangın ve acil müdahale hizmetleri” 10,1 milyon dolardan 2024’te 17,9 milyon dolar olarak bütçe ayrılmıştır.

- Su ve Kanalizasyon İdaresi, 2022-2024 yılları arasında depreme karşı dayanıklı bina ve tesis yapımını 57.378 bin dolardan 3,2 milyon dolara ciddi bir biçimde arttırmıştır. Dere ıslah çalışmaları ise 2,6 milyon dolardan 5,8 milyon dolar olarak bütçede payı artmıştır.

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ve SU KANALİZASYON İDARESİ

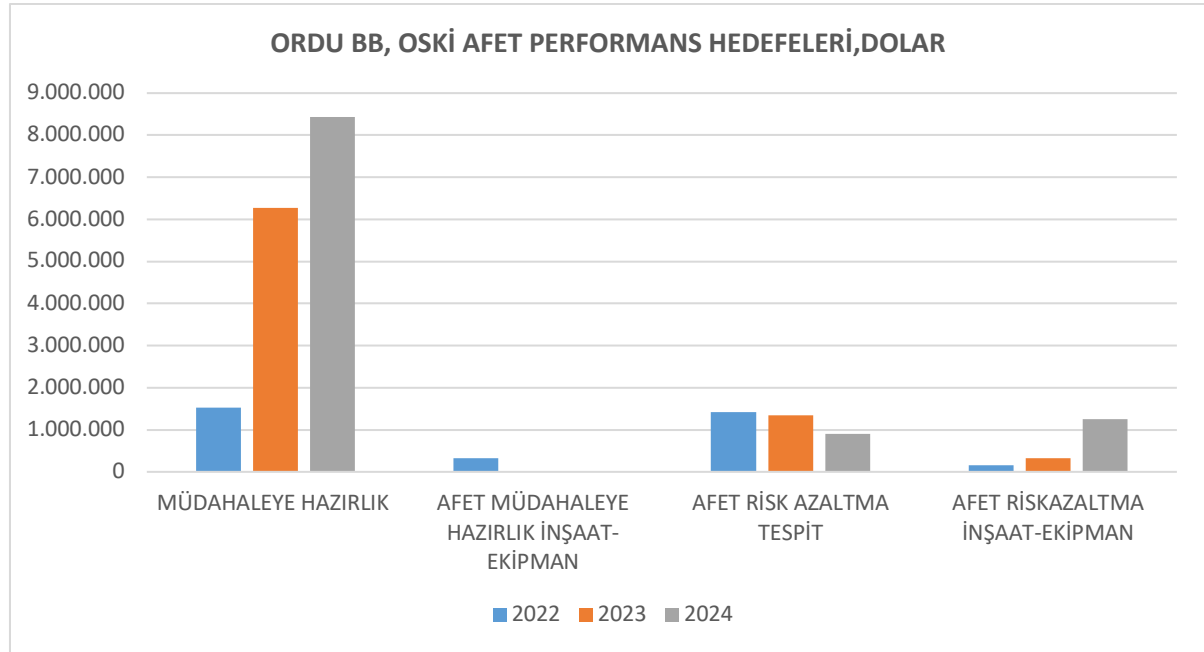
- Kahramanmaraş 2. derece afet bölgesinde yer almakla birlikte 6 Şubat 2023’de yaşanan deprem Kahramanmaraş merkezli ve 7.7 büyüklüğündedir. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, 2015 yılında kentsel dönüşüm projelerini üstlenirken 2021 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na devretmiştir. Bu tarihten sonra yapılan/devam eden projelerin ve bütçeleri izlenememektedir.
- Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi bütçeleri diğer şehirlere oranla düşüktür. Afet bütçesine ayırdığı payı ise 2022 yılında 0,35’den 2024 yılında %1’e çıkarmıştır.

- Çizimde görüldüğü gibi 2022’de ayrılan bütçe 364.931 bin dolarken 2023’te artarak 1.2 milyon dolar olmuştur. İtfaiye alanında “eğitim ve araç alımı” alanlarında kullanılmıştır. 2024 yılında ise bütçe 2,6 milyon dolardır ve müdahaleye hazırlık kapsamında bütçenin tamamı “eğitim, tatbikat ve denetim faaliyetleri” için kullanılmaya ayrılmıştır.
- Kahramanmaraş merkez ve çevre ilçe/mahallelere yol yapımına toplam bütçesinde fazlaca yer ayırmış durumdadır.
- 2022-2024 yıllarında afet risk azaltma tespit ve afet risk azaltma inşaat-ekipmanlarına hiç bütçe ayrılmaması dikkat çekicidir.

ORDU BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

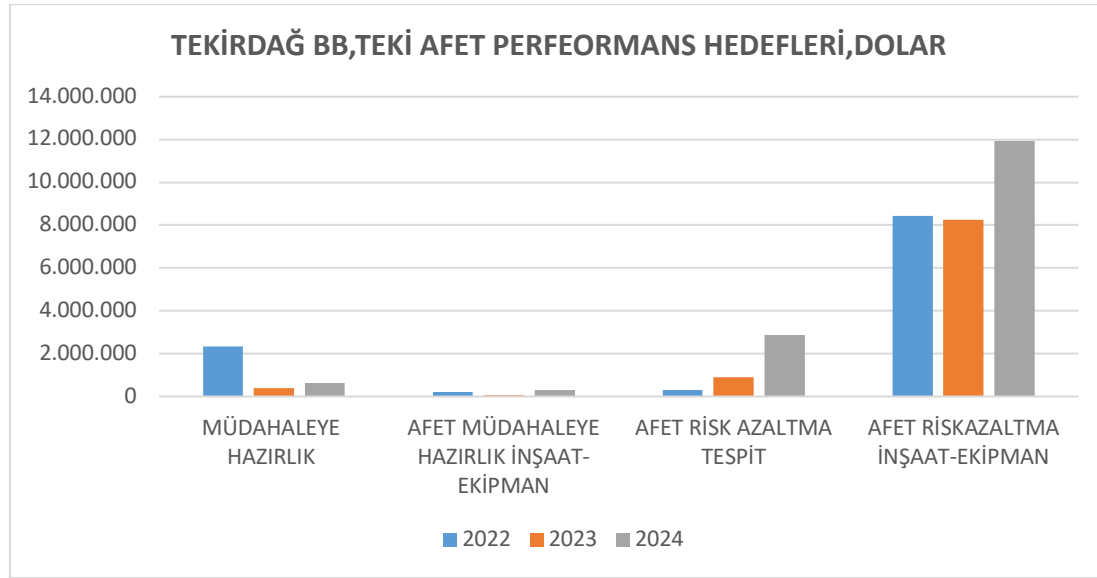
- Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi, 2022-2024 yılları arasında toplam bütçenin dolar bazında afet ile ilgili bütçeleri izlendiğinde düşük sayılabilecek bir bütçeye sahip olmasına karşılık 2022-2024 yılları arasında afete ayrılan bütçe oranını %5'ten %6,7'ye çıkarmıştır.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin afet içi ayrılan bütçesi 2022-2024 yılları arasında 3,4 milyon dolardan 110,5 milyon dolara yükselmiştir. Afet performans hedeflerinin oranlamasına bakıldığında ise 2022 yılında afet müdahale %35 iken 2024 yılında %80 oranında bütçe payının arttığını, afet risk azaltma hedefi oranlarının 2022 yılında %65 iken 2024 yılında bu oranın %20 'ye gerilediğini görüyoruz.

- Çizimde görüldüğü gibi afet müdahale hazırlık inşaat-ekipman hedefleri 2022 yılında çok küçük bir bütçe olsa da 2023-2024 yıllarında bütçe ayrılmamıştır.
- Müdahaleye hazırlık hedeflerinde yer alan “doğal afet ve itfaiye olaylarına müdahale” faaliyetlerine 2024 yılında 8,4 milyon dolarlık en yüksek bütçe ayrılmıştır.
- Afet risk azaltma tespit hedefleri ise 2022 yılında 1,4 milyon dolarken 2024’e gelindiğinde 899 bin dolar ayrılarak bütçede düşüş izlenmiştir.
- Afet risk azaltma inşaat-ekipman hedeflerinde artış ise “afet önleyici ve risk azaltma çalışmaları”, “yağmur suyu ve dere ıslahı proje” hedeflerini kapsamaktadır.

TEKİRDAĞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Tekirdağ 2. ve 3. derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afet hedefleri bütçesinde 2022-2024 yılları arasında ayrılan pay 11,2 milyon dolardan 15,7 milyon dolarlık bir artış ile afet risk azaltma hedeflerinde yüksek bir artış gözlemlenmektedir. 2022 yılında afet performans hedeflerinin oranlamasında afet müdahaleye %23 pay ayırırken bu oran 2024 yılında %6'ya düşmüştür. 2022 yılında afet risk azaltma hedefleri oranlaması %77 iken 2024 yılında %94'lük bir bütçe artışı gerçekleştirilmiştir.
- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin toplam bütçesi içerisinde afete ayrılan bütçe oranlamasında ise 2022-2024 yılları arasında %13'den %8,23'e düşüşle birlikte bütçeye ayrılan pay 11,2 milyon dolardan 15,7 milyon dolara çıkmıştır.

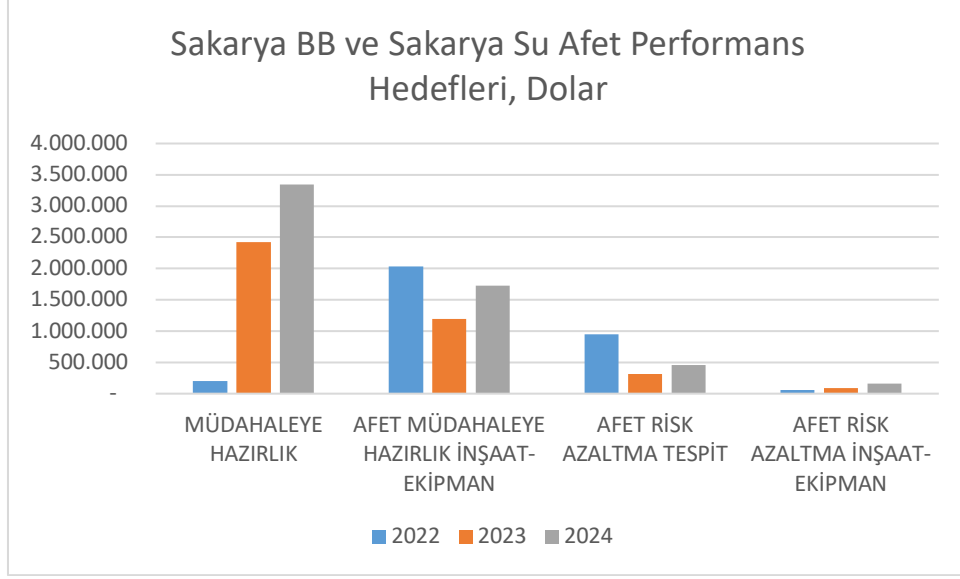

- Çizimde görüldüğü gibi afet risk azaltma inşaat-ekipman hedeflerine ayrılan bütçenin büyük bölümünü “dere ıslahı çalışmaları” ve “kentsel dönüşüm planlama ve yönetimi” oluşturmaktadır. 2022-2024 yılları arasında 8,4 milyon dolardan 11,9 milyon dolara yükseliş söz konusudur.
- Afet risk azaltma tespit hedeflerine ayrılan bütçe ise “imar”, “CBS”, “afet bilinci eğitimleri”nin hedeflerini kapsamakta ve 2022-2024 yılları arasında 292.244 bin dolardan 2,8 milyon dolara yükseliş gerçekleşmiştir.
- Müdahaleye hazırlık ve hedeflerinde ise 2022 yılında 2,3 milyon dolardan 2024 yılında 627.273 bin dolar gibi düşük bir bütçe ayrılırken afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman hedefleri için 2022-2024 yılları arasında çok düşük bütçe ayrılmıştır.

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Sakarya 1. derece deprem bölgesinde yer almaktadır ve 1999 depreminde oldukça etkilenmiştir. “2022 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve AFAD, depreme hazırlık ve risk tespiti için başlatılan çalışmada Sakarya’yı pilot il olarak belirledi. Sakarya Büyükşehir Belediyesi’nin kentsel dönüşüm personeli, AFAD teknik personeli ve üniversitelerin görevlendirildiği uzmanlardan oluşan bir ekip oluşturdu. Yürütülen çalışmada, Sakarya’daki hasarlı yapıların 6 ay gibi bir sürede tespit edilmesi için plan yapıldı. Kurulan saha ekibi, Büyükşehir’in ve tüm kurumların teknik altyapısını kullanarak, tam donanımlı bir tespit çalışmasıyla olası bir depremde risk oluşturacak yapı stoklarını işaretleyecek. Bu işlemlerin sonunda dönüşüm ve güçlendirme çalışmaları için gerekli adımlar atılacak. Sakarya’nın olası afetlere hazırlanması için atılan bu önemli adım Marmara’da ve hatta Türkiye’de rol model olacak.”¹
- 2023 yılında Sakarya Büyükşehir Belediyesi, Sakarya İli Yapısal Hasar Görebilirlik Analiz Raporunun Hazırlanması için 400.000 TL (15.366 dolar) bütçe ayırmışken 2024 yılında 2.200.000 TL (66.667 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- 2022 ve 2023 yılı Performans Programlarından farklı olarak 2024 yılı Performans Programına bakıldığında “il genelinde deprem bilincini arttırmak” performans hedefini gerçekleştirmek için “65 yaş üstü ihtiyaç sahiplerinin evlerinde devrilecek eşyaların sabitlenmesinin yapılması (Riskleri Sabitleyoruz Projesi)” faaliyeti eklenmiş ve 470.000 TL bütçe ayrılmıştır.
- 2022 ve 2023 yılı Performans Programlarından farklı olarak 2024 yılı Performans Programına bakıldığında “il genelinde deprem bilincini arttırmak” performans hedefini gerçekleştirmek için “geoteknik proje hazırlanması” faaliyeti eklenmiş ve 755.000 TL bütçe ayrılmıştır.
- 2022 ve 2023 yılı Performans Programlarından farklı olarak 2024 yılı Performans Programına bakıldığında “il genelinde deprem bilincini arttırmak” performans hedefini gerçekleştirmek için “tam mutabakatla riskli yapı tespiti yapılan binaların hak sahiplerine kira desteği verilmesi” faaliyeti eklenmiş ve 150.000 TL bütçe ayrılmıştır.

¹ <https://www.sakarya.bel.tr/tr/Haber/depreme-tum-yonleriyle-en-etkin-sekilde-hazirlaniyoruz/19370>

- Grafiğe bakıldığında afet müdahaleye hazırlık hedeflerine göre 2023 ve 2024 yılları, 2022 yılına göre dikkat çekici bir artış göstermiştir.
- Afet müdahaleye hazırlık ve inşaat-ekipman temini bütçesi, afet risk azaltma tespit ve afet risk azaltma inşaat-ekipman kriterlerine ayrılan bütçeden oldukça fazladır. Deprem, yangın, sel baskını gibi afetler olmadan önce ilgili afetler ile ilgili risk haritalarının ve risklerin belirlenmesi ve afet risklerinin azaltılmaya çalışılması afet olduktan sonra yaşanacak mücadeleden daha önemli ve etkili bir paya sahip olmalıdır.

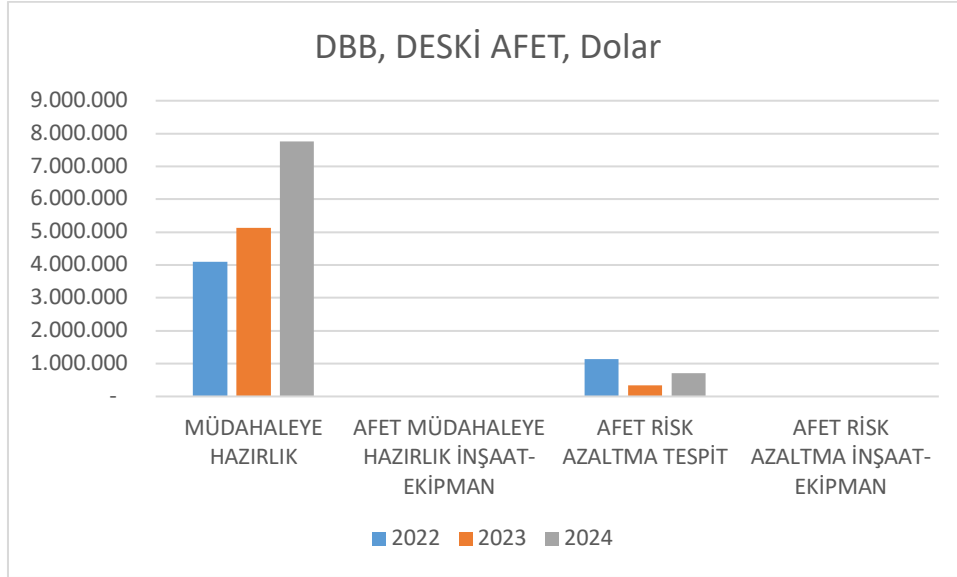
DENİZLİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- 2023 yılının Mart ayında Denizli Afet Master Planı açıklandı. “Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan’ın paylaştığı Denizli Afet Master Planı’nın, deprem, sel, yangın gibi tüm afetleri kapsamı nedeniyle Türkiye’de ilk olacağı dile getirildi. Çalışma kapsamında, afetlere master plan bakış açısı getirilecek ve afet yönetiminin “Hazırlıklı Olma, Zarar Azaltma, Müdahale Etme ve İyileştirme” süreçlerine ilişkin içerikler oluşturulacak. Risk odaklı tüm değerlendirmeler bilimsel bir süreçle gerçekleşecek olup öncelikle Denizli için mevcut durum okuması yapılacaktır.”²
- “Afet Master Planı ile Denizli’nin dayanıklılığını araştırmak, afet öncesi, sırası ve sonrasında, önlem almak, müdahale etmek, kentlerin yaşanabilir olması, rehabilitasyonu ve dayanıklı çevreler oluşturulması amaçlanıyor. Her türlü afete karşı dirençli Denizli hedefi ile Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan Afet Master Planı 4 ayrı safhadan oluşuyor. Birinci safha raporu kapsamında mevcut durum analizlerinin yapıldığı ve ikinci safhada ise tehlike ve risk haritaları oluşturularak, kentteki tüm paydaşların bulunduğu geniş katılımlı teknik çalıştayda çıkan ağırlıklandırma sonuçlarına göre tüm veriler bütünleştirilecek. Boğaziçi, İstanbul Teknik, Dokuz Eylül, Pamukkale, İstanbul ve Ortadoğu Teknik Üniversiteleri hocalarının da danışma kurulunda yer aldığı Denizli Afet Master Planı 3. ve 4. safha raporlarında da zarar azaltma ve müdahale çalışmaları yapılacak ve afet öncesi-sonrası için eylemler oluşturulacak.”³
- Belediyenin paylaştığı bu haberler ışığında Denizli Büyükşehir Belediyesi Performans Programları, afetler için yapılan bütçe çalışmaları ve hedefleri incelenmiştir. “Kentsel risklerin belirlenerek etkin afet yönetimini sağlamak” ve “afet bilincini geliştirmek” performans hedefini gerçekleştirmek için Afet Eğitim ve Koordinasyon Merkezi’nin yapılması faaliyetine 2024 yılı için 1.000.000 TL (30.303 dolar), imar planına esas jeolojik- jeoteknik ve zemin etüt raporları ile ilgili iş ve işlemlerinin yapılması faaliyetine 11.663.000 TL (353.424 dolar), kentsel risk faaliyetlerinin yürütülmesi ve projelendirilmesi faaliyetine 14.229.000 TL (431.182 dolar) bütçe ayrılmıştır. 2023 yılı Performans Programında Afet Eğitim ve Koordinasyon Merkezi’nin yapılması faaliyeti yer almamaktadır. Bu faaliyet 2024 yılında performans programına eklenmiştir.
- 2023 yılı Performans Programına bakıldığında “kentsel risklerin belirlenerek etkin afet yönetimini sağlamak” ve “afet bilincini geliştirmek” performans hedefini gerçekleştirmek için imar planına esas jeolojik- jeoteknik ve zemin etüt raporları ile ilgili iş ve işlemlerinin yapılması faaliyetine 6.818.000 TL (261.916 dolar), kentsel risk faaliyetlerinin yürütülmesi ve projelendirilmesi faaliyetine 2.008.000 TL (77.138 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- 2022 yılı Performans Programına bakıldığında “kentsel risklerin belirlenerek etkin afet yönetimini sağlamak” ve “afet bilincini geliştirmek” performans hedefini gerçekleştirmek için imar planına esas jeolojik- jeoteknik ve zemin etüt raporları ile ilgili iş ve işlemlerinin yapılması faaliyetine 18.178.600 TL (1.087.530 dolar), Kentsel risk faaliyetlerinin yürütülmesi ve projelendirilmesi faaliyetine 743.400 TL (44.474 dolar) bütçe ayrılmıştır.

² <https://www.denizli.bel.tr/Default.aspx?k=haber-detay&id=22077>

³ <https://www.denizli.bel.tr/Default.aspx?k=haber-detay&id=22608>

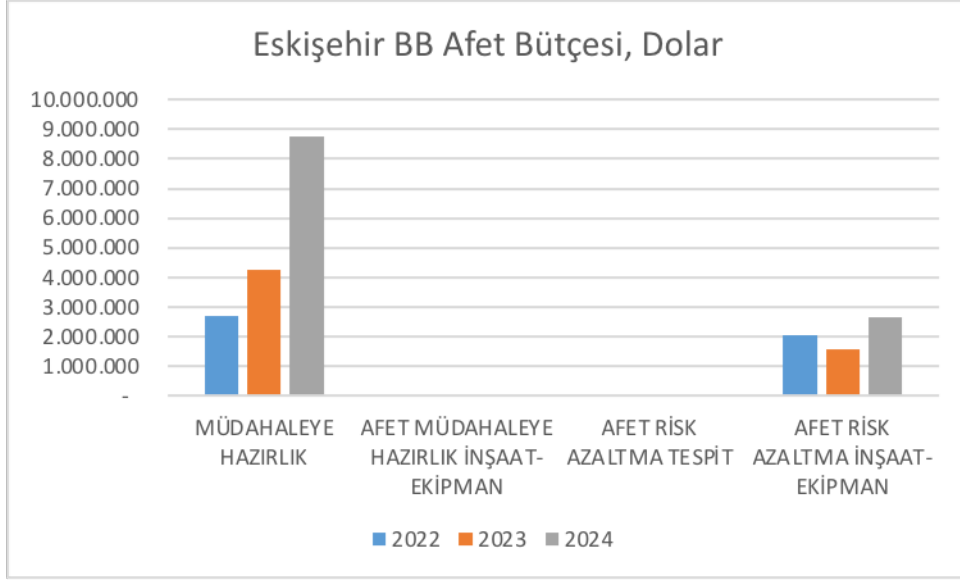
- 2022, 2023 ve 2024 yılları karşılaştırıldığında Afet Eğitim ve Koordinasyon Merkezi'nin yapılması faaliyeti 2022 ve 2023 Performans Programlarında yer almamaktadır. Bu faaliyet 2024 yılında Performans Programına eklenmiştir. İmar planına esas jeolojik-jeoteknik ve zemin etüt raporları ile ilgili iş ve işlemlerinin yapılması faaliyetine en çok bütçe 2022 yılında ayrılmıştır. Kentsel risk faaliyetlerinin yürütülmesi ve projelendirilmesi faaliyetine ise 2023 ve 2024 yıllarında bütçe arttırılmış ve 2024 yılında ciddi bir artış gözlemlenmiştir.

- Grafikte'de görüldüğü gibi Denizli Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afetler için müdahaleye hazırlık ve afet risk azaltma tespit kriterlerine bütçe ayırmıştır. 2023 yılında ayrılan bütçe 5.469.859 dolar iken 2024 yılında artış göstererek 9.754.667 dolara yükselmiştir.

ESKİŞEHİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, kentsel dönüşüm projelerinin ilan, planlama ve uygulama süreçleri kapsamında kent bütününe etkilerinin analizinin yapılması; kentsel dönüşüm uygulamaları için fizibilite hazırlanması; insan sağlığı ve yerleşme güvenliğini tehdit eden unsurların kent ölçeğinde tespit edilmesi; afetlere duyarlı kentsel dönüşüm ve nitelikli yapılaşmanın sağlanması; mekân ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi gerektiği tespit edilmiş olan ve buna yönelik hazırlanan kentsel dönüşüm projeleri için kamuoyunda olumlu bir algı oluşturulması ve hak sahipleri ile uzlaşma oranının artırılması; kentsel dönüşüm projesi alanlarında yeni uygulama çalışmalarının yürütülmesi; afet risklerinin azaltılmasına yönelik yeni projelerin geliştirilmesini planlanma hedeflerini gerçekleştirmek için “kentsel dönüşüm faaliyetleri”ne 2022 yılında 34.043.000 TL (2.036.613 dolar), 2023 yılında 40.364.000 TL (1.550.601 dolar), 2024 yılında 87.529.000 TL (2.652.394 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- Afet ve acil durumlara ilişkin hizmetlerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması ve olaylar meydana gelmeden önce hazırlık ve zarar azaltma, olay sırasında yapılacak müdahale ve olay sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirme çalışmalarının yürütülmesi hedeflerini gerçekleştirmesi amaçlanan “afet koordinasyon faaliyetleri”ne 2022 yılında 1.370.000 TL (81.960 dolar), 2023 yılında 2.577.000 TL (98.997 dolar), 2024 yılında 11.896.000 TL (360.485 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nin afet için ayırdığı bütçeye bakıldığında en büyük payın “itfaiye hizmet faaliyetleri”ne ayrıldığı görülmektedir.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Performans Programında “21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Belediye İtfaiye Yönetmeliği kapsamında; yangınlara müdahale etmek ve söndürmek, orman yangınlarında orman ekiplerine destek sağlamak ve söndürmek, her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumların neden olduğu teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak, trafik kazalarında sıkışma vakalarından kurtulmayı sağlamak, afet ve acil durumlarda arama ve kurtarma çalışmalarına katılmak, su baskınlarına müdahale etmek, intihar ve boğulma vakalarına müdahale etmek, kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer olaylara yangın durumunda ilk müdahalede bulunmak, kurumumuzca ya da başka kurumlarca yapılan/talep edilen genel veya müşterek tatbikatları planlamaktır.” olarak açıklanan bu faaliyete 2022 yılında 42.328.000 TL (2.532.260 dolar), 2023 yılında 102.634.000 TL (3.942.730 dolar) ve 2024 yılında 255.948.000 TL (7.756.000 dolar) bütçe ayrılmıştır. 2024 yılı için ayrılan bütçe diğer yıllara göre oldukça yüksektir.

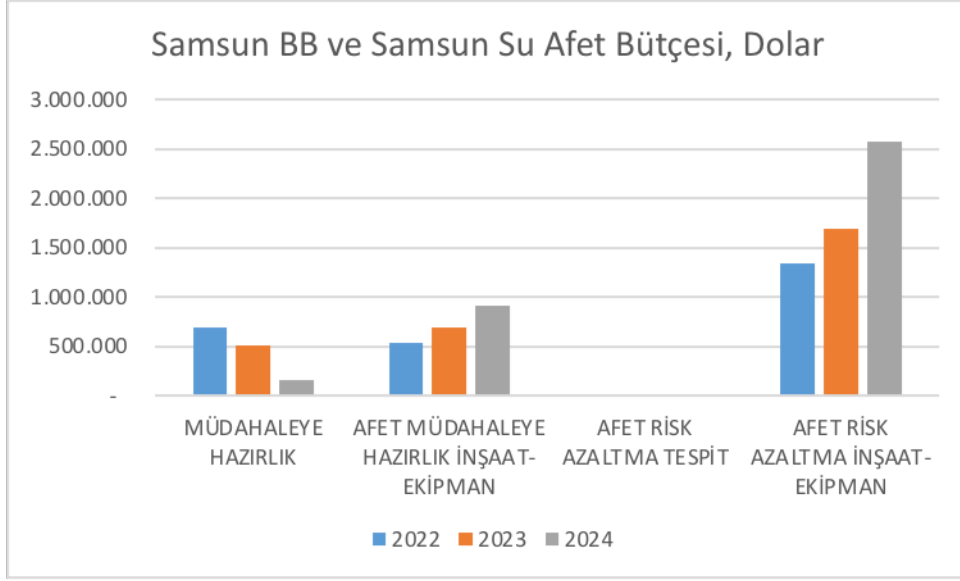
- Grafikte'de görüldüğü gibi Eskişehir Büyükşehir Belediyesi afetler için müdahaleye hazırlık ve afet risk azaltma inşaat-ekipman kriterlerine bütçe ayırmıştır. 2023 yılında ayrılan bütçe 5.800.309 dolar iken 2024 yılında artış göstererek 11.423.515 dolara yükselmiştir.

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- AFAD'ın Samsun ili için hazırladığı İl Afet Risk Azaltım Planı'na göre Samsun'da karşılaşılabilecek doğal afetler şu şekilde özetlenebilir; Samsun ili Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun kuzey orta kesiminde bulunmaktadır. Bu zon yüksek tehlikede yer ivmesi üretebilecek deprem potansiyeline sahiptir. 1943 yılında meydana gelen deprem sonucunda yerleşim alanları zarar görmüştür.⁴
- *"İklim değişikliği ile birlikte yağış düzensizliklerine bağlı olarak son yıllarda meydana gelen ani yağış ve sel olaylarında artış yaşanmaktadır. Samsun ilinde taşkınların mekânsal dağılımları incelendiğinde en fazla taşkınların son yıllarda yapılaşmanın fazlaca olduğu merkez ilçeler olan Atakum, İlkadım, Canik ile Bafra, Çarşamba, Salıpazarı ve Terme'de olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Alaçam, Havza ve Vezirköprü ilçelerinde sel afeti ile karşılaşılmaktadır. Bafra'da Kızılırmak'a karışan mevsimlik dereler ile Terme'de Terme Çayı taşkınlara yol açmaktadır. Terme'de Terme Çayı'na karışan kollar, Çarşamba'da Yeşilirmak'ı besleyen kollar, Tekkeköy'de ise deltanın batısını sulayan Abdal Çayı ve kolları taşkına neden olmuştur."*⁵
- Taşkınların ve sellerin önlenmesi için Samsun Büyükşehir Belediyesi Performans Programına göre 2024 yılı için taşkın ve rüsubat zararlarının önlenmesi için kamulaştırma yapılması faaliyetine 10.000.000 TL (303.030 dolar) ve Su Kanalizasyon İdaresi Performans Programına göre dere ıslahı yapım faaliyetine 75.000.000 TL (2.272.727 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- Taşkınların ve sellerin önlenmesi için Samsun Büyükşehir Belediyesi Performans Programına göre 2023 yılı için taşkın ve rüsubat zararlarının önlenmesi için kamulaştırma yapılması faaliyetine 10.000.000 TL (384.154 dolar) ve Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi Performans Programlarına göre dere ıslahı yapım faaliyetine toplam 34.000.000 TL (1.306.125 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- Taşkınların ve sellerin önlenmesi için Samsun Büyükşehir Belediyesi Performans Programına göre 2022 yılı için taşkın ve rüsubat zararlarının önlenmesi için kamulaştırma yapılması faaliyetine 20.000.000 TL (1.196.494 dolar) ve Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi Performans Programlarına göre dere ıslahı yapım faaliyetine toplam 22.500.000 TL (1.346.056 dolar) bütçe ayrılmıştır.

⁴ <https://samsun.afad.gov.tr/kurumlar/samsun.afad/E-Kutuphane/Il-Planlari/SAMSUN.pdf>

⁵ <https://samsun.afad.gov.tr/kurumlar/samsun.afad/E-Kutuphane/Il-Planlari/SAMSUN.pdf>

- Çizimde görüldüğü gibi Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi afetler için müdahaleye hazırlık, afet müdahaleye hazırlık inşaat-ekipman ve afet risk azaltma inşaat-ekipman kriterlerine bütçe ayırmıştır. 2023 yılında ayrılan bütçe 2.889.994 dolar iken 2024 yılında artış göstererek 3.643.939 dolara yükselmiştir. 2022, 2023 ve 2024 yılları bütçelerinde afet risk azaltma inşaat-ekipman kriterine ayrılan miktar oldukça yüksektir.
- İllerin performans programına bakıldığında afet ile mücadele için belediyeler en çok bütçeyi itfaiye hizmetlerine, itfaiye binaları yapımına ve itfaiye araçları alımına harcamaktadır.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- “Ankara ili için afet riskleri denildiğinde ilk akla gelen konu depremdir. İl sınırları içerisinde her ne kadar yıkıcı olabilecek büyüklükte aktif bir fay olmamasına rağmen bulunduğu konum itibarıyla Ülkemizin en büyük deprem üretecek faylarından KAF (Kuzey Anadolu Fayı) Kırıkkale-Erbaa Fayı ve Tuz Gölü Faylarının etki alanında kalmaktadır. Bu noktada depremle ilgili afet risklerinin azaltılması için sağlam zeminlerde daha dayanıklı binalar inşa etmenin yanında kurum ve kuruluşların da diğer afet risklerinin farkında olması ve buna göre gerekli önlemleri alması gerekmektedir.”⁶
- AFAD’ın oluşturduğu İl Afet Risk Azaltma Planı raporuna göre Ankara Kuzey Anadolu Fay hattının etkisinde kalabilmektedir. Bu doğrultuda olası deprem afeti ile mücadele etmek ve önlem almak adına Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin de tedbir almış olması beklenmektedir. Ankara Büyükşehir Belediyesi Performans Programına bakıldığında 2024 yılı için Jeolojik jeoteknik zemin etüdü yaptırılması işine 10.000.000 TL (303.030 dolar), kentsel dönüşüm ve gelişim kapsamında konut üretimi faaliyetine 300.000.000 TL (9.090.909 dolar) ve kentsel dönüşüm projesi kapsamında yapım-inşaat projelerinin hazırlanması işine 10.000.000 TL (303.030 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- 2023 yılı için jeolojik jeoteknik zemin etüdü yaptırılması işine 15.000.000 TL (576.232 dolar), kentsel dönüşüm ve gelişim kapsamında konut üretimi faaliyetine 450.000.000 TL (17.286.948 dolar) ve kentsel dönüşüm projesi kapsamında yapım-inşaat projelerinin hazırlanması işine 100.000.000 TL (3.841.544 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- 2022 yılı için kentsel dönüşüm ve gelişim kapsamında konut üretimi faaliyetine 304.000.000 TL (18.186.713 dolar) bütçe ayrılmıştır.
- AFAD’ın oluşturduğu İl Afet Risk Azaltma Planı raporuna göre Ankara ilindeki taşkın ve kent içi su baskınları “plansız kentleşme sonucunda sel/taşkın açısından tehlikeli alanlara yerleşim yapılması ve bu yerleşim yerlerinde nüfus yoğunluğunun fazla olması taşkın riskini ve olası etkilerini arttırmaktadır. Yerleşim problemleri dışında yoğun yapılaşma kaynaklı yüzey sellenmeleri ise altyapı ve drenaj sistemlerinin iyileştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Kot altında kalan binalar aşırı olmayan yağışlarda bile su basma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.” olarak açıklanmıştır.⁷
- Son yıllarda yağmur yağışları Ankara’da şehir içi taşkınlara ve sellere neden olmaktadır. Plansız kentleşme, nüfus yoğunluğu ve yerleşim problemleri ile iklim krizi sonucunda yağışlardaki anormal durumlar sellerin ve su baskınlarının ana nedenleri olarak sıralanabilir. Sel ve taşkınlar da bir afettir ve gerekli önlemlerin alınması afet oluşmasının önüne geçilmesinde önemlidir. Altyapının iyileştirilmesi ve yağmur suyunun kanalizasyondan ayrı bir şekilde tahliye edilmesi ve ayrı bir yerde toplanması hem sel baskınını önleyici hem de yağmur suyunun dönüştürülmesinde ve kullanılmasında etkili olacaktır. İklim krizi kaynaklı bir afet önlendiği gibi iklim krizinin neden olacağı kuraklık sorunu da önlenecektir.

⁶ <https://s.ankara.bel.tr/files/2022/05/10/6759aa9434a324a7163c0c7299212b84.pdf>

⁷ <https://s.ankara.bel.tr/files/2022/05/10/6759aa9434a324a7163c0c7299212b84.pdf>

MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Mersin Büyükşehir Belediyesi, kentin afet ve acil durumlara ne kadar hazırlıklı ve dirençli olduğunun tespit edilmesi; Belediye Afet Eylem Planı çok paydaşlı istişare süreçleriyle şekillendirilmesi; yangın ve afetlere müdahale kapasitesinin arttırılması; ve etkin itfaiye hizmetlerinin sunulması performans hedeflerini oluşturmuş ve itfaiye hizmetlerinin yürütülmesi faaliyetine 2024 yılı için 94.145.000 TL (2.852.879 dolar) bütçe ayırmıştır.
- Mersin Büyükşehir Belediyesi, kentin afet ve acil durumlara ne kadar hazırlıklı ve dirençli olduğunun tespit edilmesi; Belediye Afet Eylem Planı çok paydaşlı istişare süreçleriyle şekillendirilmesi; yangın ve afetlere müdahale kapasitesinin arttırılması; ve etkin itfaiye hizmetlerinin sunulması performans hedeflerini oluşturmuş ve itfaiye hizmetlerinin yürütülmesi faaliyetine 2023 yılı için 25.700.000 TL (987.277 dolar) bütçe ayırmıştır.
- Mersin Büyükşehir Belediyesi, kentin afet ve acil durumlara ne kadar hazırlıklı ve dirençli olduğunun tespit edilmesi; Belediye Afet Eylem Planı çok paydaşlı istişare süreçleriyle şekillendirilmesi; yangın ve afetlere müdahale kapasitesinin arttırılması; ve etkin itfaiye hizmetlerinin sunulması performans hedeflerini oluşturmuş ve itfaiye hizmetlerinin yürütülmesi faaliyetine 2022 yılı için 10.635.000 TL (636.236 dolar) bütçe ayırmıştır.
- 2022, 2023 ve 2024 yıllarına bakıldığında ciddi bir artış görülmektedir.
- Bunlara ek olarak Mersin Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri Dairesi'ni kurmuştur. Bu başkanlık ile projelere başlamışlardır. Belediye, bu projeleri şu şekilde özetlemiştir: "Afet öncesinde hazırlık, müdahale sonrasındaki rehabilitasyon çalışmaları ve eğitim çalışmaları ile ilgili 4 bileşenden oluşan bir proje bulunmaktadır. Bunların ilki Afet Lojistik Deposu: afet anında kullanacak çadırın, battaniyenin, gıdanın, su vb. malzemelerin bulundurulması için. Bir diğeri Veri Güvenliği Merkezi: afet anında kentin alt yapısı çöktüğü zaman nereden yol geçiyor, nereden doğalgaz geçiyor, elektrik hattı nerede gibi sorulara yanıt verecek güvenli bir sistem. Üçüncüsü Afet Koordinasyon Merkezi: afet koordinasyonunun oradan yürütüleceği dijital alt yapısının sağlam bir alan. Dördüncüsü Afet Eğitim Merkezi: afet konusunda vatandaşın nasıl davranacağı, ne yapacağının eğitimlerinin verileceği bir merkez. Özellikle çocuklardan başlayarak afetler anında nasıl davranmaları gerektiği ya da afete dönüşecek doğa olaylarından daha az zarar görmek için ne tür davranışlar sergilenmesi gerektiğine dair bir eğitim merkezi".⁸

⁸ <https://www.mersin.bel.tr/haber/buyuksehirin-yasanilacak-afetlere-karsi-projeleri-hazir-1707465016>

ŞANLIURFA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ VE SU KANALİZASYON İDARESİ

- Şanlıurfa 6 Şubat 2023 depreminden etkilenen şehirlerimizdendir. Büyükşehir ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin toplam bütçeden ayırdığı afet bütçesi yıllara göre farklılık göstermektedir. 2022 yılında afet hedefleri için afet müdahaleye %12 ve afet risk azaltmaya afet bütçesinin %88'i ayrılmıştır. 2023'te yaşanan depremde, doğal olarak toplam bütçelerinin afet ile ilgili olan bütçesinin müdahaleye hazırlık hedefi %47, afet risk azaltma hedefi %53 oranında gerçekleşmiştir. 2024'te ise afet için ayrılan bütçenin tamamına yakını %98'i afet risk azaltma ayırmış, afet müdahale %1 oranında kalmıştır.
- Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ve Su Kanalizasyon İdaresi'nin bütçeleri oldukça düşüktür. Ayrılan bütçe paylarının oranlamasına bakıldığında 2022 yılında %3,1 iken bu oran 2024 yılında %2,34'e inmiştir.
- Performans tablosunda görüldüğü gibi afet risk azaltma inşaat-ekipman hedeflerinin bütçeleri yüksek ve neredeyse tamamı kentsel dönüşüme ayrılmıştır. 2022-2024 yılları arasında bütçe 4,5 milyon dolardan 6,7 milyona yükselmiştir.
- Afet risk azaltma tespit hedeflerinde ise 2022-2024 yılları arasında bütçeye ayrılan pay 358.948 bin dolardan 945.545 bine yükselmiştir. Bu, bölgede yaşanan olayların analizi çalışmalarına ayrılan bütçeyi oluşturmaktadır.
- Müdahaleye hazır hedefleri yok denilecek kadar küçük bir pay almaktadır.